

DÖNEM: 24

YASAMA YILI: 3

TBMM

DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 14

YAYIM TARİHİ

08/07/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Kararı

Karar No: 14

Tarih: 04.07.2013

İÇİNDEKİLER

İLGİLİ DİLEKÇELER	3
1. GİRİŞ	4
2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA VE TALEP	4
3. İLGİLİ MEVZUAT	5
3.1. Anayasa	5
3.2. 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu	5
3.3. 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu.....	7
3.4. 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu	8
3.5. Hazine Müsteşarlığının 26.07.2007 tarihli ve 26594 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Güvence Hesabı Yönetmeliği.....	9
3.6. Ulaştırma Bakanlığının 11.06.2009 tarihli ve 27255 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Taşıma Yönetmeliği	11
3.7. Bakanlar Kurulunun 2004/6789 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararı	12
3.8. Bakanlar Kurulunun 2009/15545 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararı	13
3.9. Hazine Müsteşarlığının 2010/8 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti İle İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesi.....	14
4. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	15
5. 03/05/2012 TARİHLİ DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULU TOPLANTISINA KATILAN TARAF BEYANLARI	16
5.1. Dilekçe Sahibi	16
5.2. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü Temsilcileri	17
5.3. Güvence Hesabı Kurumu Temsilcisi.....	18
6. DİLEKÇE KOMİSYONUNCA GÖREVLENDİRİLEN BİLİRKİŞİLERİN RAPORLARI VE KOMİSYONCA KONUYA İLİŞKİN YAPILAN DİĞER ÇALIŞMALAR	19
6.1. TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığının Görüşü.....	19
6.2. Prof. Dr. Tekin MEMİŞ Tarafından Hazırlanan Rapor	20
6.3. Prof. Dr. Samim ÜNAN Tarafından Hazırlanan Rapor	22
GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:	24

İLGİLİ DİLEKÇELER

Dilekçe No	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı, Adresi
350, 2143, 8572	Bekir KAYA Harran Üniversitesi Suruç MYO Suruç/ŞANLIURFA
2761	Mustafa Nazım İMAMOĞULLARI Hükümet Konağı Karşısı No:12 Nizip/GAZİANTEP
2784	Ali ER Fatih Mah. Fevzi Çakmak Bulvarı 4 Nolu Sok. Kurtuluş Apt. Kat:1 D.2 Bakanlıklar/ANKARA

1. GİRİŞ

Dilekçe Komisyonu, İÇTüzüğü'nün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, Güvence Hesabı Kurumunun il içi ve 100 km'ye kadar şehirlerarası yolcu taşımalarında "zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası" kapsamında ödeme yapması, Kurum yetkililerinin keyfi davranışlarının önlenmesi, etkin denetimin sağlanması için Kurumun Sayıştay denetimine tabi olması taleplerini içeren dilekçeleri öncelikle tek tek inceleyerek karara bağlanmış, sonrasında bahse konu şikayetlerin devam etmesi, konunun başka kazazedeleri de etkilemesi ve Gaziantep Milletvekili Mehmet SARI tarafından konuya ilişkin 17/02/2012 tarihli ve 1352 numaralı Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı kararına itiraz edilmesi nedenleriyle ilgili dilekçeler Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK) gündemine alınmıştır.

Komisyonumuz konu ile ilgili Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Güvence Hesabı Kurumundan bilgi talep etmiş, anılan kurumların açıklamalarının ardından ise 03/05/2012 tarihli Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu toplantısında ilgili tarafları dinlemiş ve konunun teknik detaylar içermesi nedeniyle konunun bilirkişilerce incelenmesi kararı almıştır. Alınan karar neticesinde ilgili dilekçeler, kurumların cevabi yazıları ve mevzuat değerlendirilmesi için TBMM Hukuk İşleri Başkanlığına, Prof. Dr. Samim ÜNAN'a ve Prof. Dr. Tekin MEMİŞ'e gönderilmiştir.

Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanları; Yasama Uzmanı A. Haluk KURNAZ ile Yasama Uzman Yardımcısı Hande KARABAY görev almışlardır. Yapılan incelemeler neticesinde Komisyonumuz nihai karara varmış olup bahse konu karar, DKGK'nın 04/07/2013 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA VE TALEP

Komisyonumuza Güvence Hesabı Kurumuna ilişkin gönderilen dilekçelerde;

- Güvence Hesabı Kurumunun şehiriçi ve 100 km'ye kadar şehirlerarası yolcu taşımalarında zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında gerekli ödemeleri yapmadığı,
- Güvence Hesabı Kurumunun ödeme yapmak için yargı kararını beklediği, kimi zaman yargı kararına rağmen dahi ödeme yapmadığı,

- Hazine Müsteşarlığının 2010/8 sayılı “Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti ile İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesi”nin kanuna aykırı olduğu,
 - Güvence Hesabı Kurumu yetkililerinin keyfi davranarak devleti zarara uğrattıkları,
 - Güvence Hesabı Kurumunun özel hukuk tüzel kişisi olan Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğine bağlı olmasının yanlış olduğu,
 - Güvence Hesabı Kurumunun Sayıştay denetimine tabi olması gerektiği
- Belirtilmiştir.

3. İLGİLİ MEVZUAT

3.1. Anayasa

“XIII. Devletin iktisadî ve sosyal ödevlerinin sınırları

Madde 65- Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.”

“VI. Tüketiciler ile esnaf ve sanatkârların korunması

A. Tüketicilerin korunması

MADDE 172- Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.”

3.2. 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu

“Zorunlu sigortalar

MADDE 13 – (1) Bakanlar Kurulu, kamu yararı açısından gerekli gördüğü hallerde zorunlu sigortalar ihdas edebilir. Sigorta şirketleri, 20 nci maddenin ikinci fıkrasının (b) bendi ile üçüncü fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla faaliyet gösterdiği sigorta branşlarının kapsamında bulunan zorunlu sigortalıyı yapmaktan kaçınamaz.”

“Güvence Hesabı

MADDE 14 – (1) Bu Kanununun 13 üncü maddesi, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ile ihdas edilen zorunlu sorumluluk sigortalı ile bu Kanunla mülga 21/12/1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde ihdas edilmiş olan zorunlu sigortalıya ilişkin olarak aşağıdaki koşulların oluşması halinde ortaya çıkan zararların bu sigortalıya

saptanan geçerli teminat miktarlarına kadar karşılanması amacıyla **Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde Güvence Hesabı oluşturulur.**

(2) Hesaba;

a) Sigortalının tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için,

b) Rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için,

c) Sigorta şirketinin malî bünye zaafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddî ve bedensel zararlar için,

ç) Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için,

d) Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemeler için, başvurulabilir. Bakanlar Kurulu, gerekli görülen hallerde, eşyaya gelecek zararların kısmen veya tamamen Hesaptan karşılanmasına karar vermeye yetkilidir.

(3) **Hesabın gelirleri; birinci fıkrada belirtilen zorunlu sigortalar için tahsil edilen toplam primlerin yüzde biri oranında sigorta şirketlerince ödenecek katılma payları ile sigorta ettirenlerden safi primlerin yüzde ikisi oranında tahsil edilecek katılma paylarından oluşur.** (Değişik son cümle: 13/6/2012-6327/50 md.) Bakan, bu oranları yarısına kadar indirmeye veya iki katına kadar artırmaya ya da katılma paylarını maktu olarak tespit etmeye yetkilidir.

(4) Sigorta şirketleri, üçüncü fıkra hükmü gereğince kendileri tarafından ödenmesi gereken bir takvim yılına ilişkin katılma paylarını takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar; sigorta ettirenlerden tahsil edilen katılma paylarını ise tahsil edildikleri ayı takip eden ayın sonuna kadar Hesaba yatırmak zorundadır.

(5) Hesap kapsamındaki her zorunlu sigorta ve yeşil kart sigortası için ayrı hesap açılır ve bunların gelir ve giderleri bu hesaplarda izlenir.

(6) Hesabın gelir ve giderleri ile işlemleri, Müsteşarlıkça her yıl denetlenir.

(7) (Değişik: 13/6/2012-6327/50 md.) Hesabın kuruluşuna, işleyişine, tanıtımına, idari masraflarına, fon varlıklarının nemalandırılmasına, Hesaptan yapılacak ödemelere, gerek ilgililere gerekse Türkiye Motorlu Taşıt Bürosuna yapılacak rücûlara, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi, Sigortacılık Eğitim Merkezi ve Komisyona yapılacak katkı payları ile, Hesap kapsamındaki zorunlu sigortaların denetimi ve takibinden kaynaklanan giderler ile diğer harcamalara ilişkin esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

“Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi

MADDE 31/B – (Ek: 13/6/2012-6327/61 md.)

(1) Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği nezdinde, sigortalılar ve sigorta sözleşmesinden dolayı da olsa menfaat sağlayanlara ilişkin olarak, yanlış sigorta uygulamaları dâhil, risk değerlendirmesine esas bilgileri toplamak ve bu bilgilerin sigorta, reasürans ve sigortacılık faaliyetinde bulunan emeklilik şirketleri ile Müsteşarlıkça belirlenecek kişilerle paylaşılmasını sağlamak amacıyla Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi kurulur.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şirketler, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezine üye olmak zorundadır. Üye kuruluşlar, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezince istenilen her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür.

(3) Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi kuruluş amaçları doğrultusunda, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarından, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşlarından, ilgili mevzuatla kurulmuş diğer bilgi merkezlerinden bilgi talep etmeye ve bunlarla Müsteşarlığın uygun görüşüne istinaden bilgi alışverişine yönelik sözleşmeler imzalamaya yetkilidir. Söz konusu kurum ve kuruluşlar Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi tarafından talep edilen bilgileri vermekle yükümlüdür. Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezinde toplanan bilgilerin bilgi sahibinin kendisi veya onay vermesi durumunda bu madde uyarınca Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi ile bilgi alışverişine ilişkin sözleşme yapan özel hukuk tüzel kişileri, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşlarıyla anılan sözleşmeler çerçevesinde paylaşılması bu Kanununun 31/A maddesinin ikinci fıkrası kapsamında değerlendirilir.”

3.3. 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu

“İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu”

MADDE 85 –Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.

Motorlu araç ölümüne veya yaralanmaya sebebiyet vermiş ise, kazaya karışan aracın başkalarına devir ve temlik veya üzerinde bir hak tesisini önlemek amacıyla olaya el koyan

Cumhuriyet Savcılıklarınca, aracın tescilli olduğu tescil kuruluşuna trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi için talimat verilir. Kaza anı ile Cumhuriyet Savcılığınca trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi arasında geçen süreler içinde kötü niyetle yapılan araç tescilleri hükümsüz sayılır. Şerhin konulduğu tarihten itibaren bir ay içerisinde, şerhin kaldırıldığına veya devamına ilişkin mahkeme kararı ibraz edilmediği takdirde bu şerh hükümsüz sayılır.

İşletilme halinde olmayan bir motorlu aracın sebep olduğu trafik kazasından dolayı işletenin sorumlu tutulabilmesi için, zarar görenin, kazanın oluşumunda işleten veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere ilişkin bir kusurun varlığını veya araçtaki bozukluğun kazaya sebep olduğunu ispat etmesi gerekir.

İşleten ve araç işleticisi teşebbüs sahibi, hakimin takdirine göre kendi aracının katıldığı bir kazadan sonra yapılan yardım çalışmalarından dolayı yardım edenin maruz kaldığı zarardan da sorumlu tutulabilir. Ancak, bu durumda işletici teşebbüs sahibinin sorumlu kılınabilmesi için kazadan kendisinin sorumlu olması veya yardımın doğrudan doğruya kendisine veya araçta bulunanlara yahut kazaya taraf olan üçüncü kişilere yapılması gerekir.

İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur.

3.4. 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu

“Kapsam

Madde 2 - *Bu Kanun kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacıları, taşıma acentelerini, taşıma işleri komisyoncularını, nakliyat ambarı ve kargo işletmecilerini, taşıma işlerinde çalışanlar ile taşımalarda yararlanan her türlü taşıt, araç, gereç, yapıları ve benzerlerini kapsar.*

Ancak, özel otomobillerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar, genel ve katma bütçeli dairelerle, il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler ve kamu iktisadî teşebbüslerine ait otomobillerle yapılan taşımalar, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait motorlu taşıt ve bunların römorkları ile yapılan taşımalar, lastik tekerlekli traktörlerle çekilen römorklarla yapılan taşımalar bu Kanun hükümlerine tâbi değildir.

İl sınırları içerisindeki taşımalar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımaların düzenlenmesi il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklere, belediye sınırları içerisindeki şehiriçi taşımalar belediyelere bu Kanuna göre düzenlenecek yönetmelik esasları dahilinde bırakılabilir.”

“Sorumluluk

MADDE 17 - Şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacıları; duraklamalar dahil olmak üzere yolcunun kalkış noktasından, varış noktasına kadar geçecek süre içinde meydana gelecek bir kaza nedeniyle yolcunun ölümü, yaralanması ya da eşyasının zarara uğramasından dolayı sorumludur.”

“Zorunlu karayolu taşımacılık malî sorumluluk sigortası

MADDE 18 - Taşımacılar, yolcuya gelebilecek bedenî zararlar için bu Kanunun 17 nci maddesinden doğan sorumluluklarını sigorta ettirmek zorundadır. Ancak, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık gerekli gördüğü takdirde, tespit edeceği yabancı ülkelerde ortaya çıkabilecek zararları teminat kapsamı dışında tutabilir.

Zorunlu karayolu taşımacılık malî sorumluluk sigortasını yaptırmakla yükümlü olan taşımacı; kendisinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilerin kusuru bulunmaksızın ve araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya hak sahibinin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulur.

Sorumluluktan kurtulamayan taşımacı, kazanın oluşunda zarar görenin kusurunun bulunduğunu ispat ederse, durum ve şartlara göre tazminattan indirim yapılabilir.

Sorumluluk sigortasına ilişkin sigorta genel şartları Hazine Müsteşarlığınca onaylanır. Sorumluluk sigortası tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça tespit edilir ve Resmî Gazetede yayımlanır. Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık tarifeyi serbest bırakmaya yetkilidir.

Bu Kanunda öngörülen karayolu taşımacılık malî sorumluluk sigortası Türkiye’de karayolu motorlu araçlar zorunlu malî sorumluluk sigortası branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketleri tarafından yapılır.”

3.5. Hazine Müsteşarlığının 26.07.2007 tarihli ve 26594 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Güvence Hesabı Yönetmeliği

“Hesabın denetimi

MADDE 7 –(1) Hesabın gelir ve giderleri ile diğer işlemleri her yıl Müsteşarlık tarafından denetlenir.

Hesabın gelirleri

MADDE 8 –(1) Hesabın gelirleri şunlardır:

a) Her yıl sigorta şirketlerinin zorunlu sigortalar için tahsil ettikleri toplam safi primlerin yüzde biri oranındaki katılma payları,

b) Her yıl sigorta şirketlerinin Yeşil Kart Sigortaları için tahsil ettikleri toplam safi primlerin binde beşi oranındaki katılma payları,

c) Zorunlu sigorta yaptıranların safi primlerinin yüzde ikisi oranında sigorta şirketine ayrıca ödeyecekleri katılma payları,

ç) Yeşil Kart Sigortası yaptıranların safi primlerinin binde beşi oranında sigorta şirketine ayrıca ödeyecekleri katılma payları,

d) Rücû yoluyla sağlanan kaynaklar,

e) Yatırım gelirleri,

f) Diğer gelirler.

Hesaba başvurulabilecek haller

MADDE 9 –(1) Hesaba zorunlu sigortalara ilişkin olarak; (*)

a) Sigortalının veya sigortayı yaptırmakla sorumlu olanın tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için, (*)

b) Rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için,

c) Zorunlu sigorta teminat limitleri ile sigorta poliçesinde belirtilen teminat arasındaki fark kadar ödenecek bedensel tazminat tutarları için,

ç) Sigorta şirketinin malî bünye zaafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedensel zararlar için,

d) Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için başvurulabilir.

(2) Ayrıca Hesaba, Yeşil Kart Sigortası kapsamında Türkiye sınırları içinde meydana gelen zararlardan dolayı Büroca tekemmül ettirilen hasar dosyalarının tazminat ödemesi için Büro tarafından da başvurulabilir.

(3) Hesap, sigorta şirketlerinin birinci fıkranın (ç) bendine istinaden rücu talepleri ile ilgili olarak topluca değerlendirme yapmak suretiyle bu şirketlerle hesap kapatmaya ve hesabın kapatılmasına yönelik anlaşmalar yapmaya yetkilidir. Bu takdirde, hangi sigortalılar için ödeme yapıldığı, sigortalı adı ve soyadı, poliçe numarası, hasar tutarı, hangi şirketten rücu edildiği bir liste halinde tutulur. Bu durumda, rücu eden şirketçe, listede yer alan sigortalılara rücu çerçevesinde yapılmış olan icrai ve yasal takipler derhal kaldırılır.

Hesabın giderleri

MADDE 10 –(1) Hesabın giderleri şunlardır:

- a) Tazminat ödemeleri ve tazminat ödemelerine ilişkin giderler,
- b) Müsteşarlığın gerekli görmesi halinde, bir önceki yıl sonu itibariyle biriken fon tutarının toplam yüzde birini aşmamak kaydı ile Müsteşarlığın belirleyeceği oranda Bilgi Merkezi ve Komisyona yapılacak katkı, (*)
- c) Hesaba karşı açılan veya Hesabın açtığı davalara ilişkin giderler,
- ç) Hesapla ilgili olarak çalışan personele ilişkin giderler ile Hesabın işlemlerinin yürütülebilmesini sağlayacak diğer giderler.

Ödemelerin iadesi

MADDE 20 –(1) Hak sahipleri, sorumlulardan uğradıkları zararların tamamen veya kısmen tazmin etmeleri halinde, Hesaptan yapılan ödemeler nedeniyle sebepsiz zenginleşmeye yol açan tutarı beş iş günü içinde Hesaba iade etmekle yükümlüdür. Aksi takdirde, bu durumu öğrenen Hesap haksız kazanca yol açan ödemelerin gecikme faizi ile birlikte geri alınması için gereken yasal işlemleri başlatır.

(2) Hesaptan bu Yönetmelik uyarınca tahsilat yapan sigorta şirketleri riziko tarihi itibariyle geçerli sigorta teminat limitleri dahilinde sorumlulardan mükerrer tahsilat yapamazlar. (*)

(3) Bu madde hükmüne aykırı işlem yapan sigorta şirketlerinin, ilgili mevzuatta öngörülen adli veya idari yaptırımlar saklı kalmak kaydıyla, Hesaptan tahsil ettikleri tutarı tahsil tarihinden itibaren 12'nci maddenin ikinci fıkrasına göre Hesaba iade etmeleri zorunludur.

(*) Bu madde ve bentler 19.06.2009 tarih ve 27263 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Güvence Hesabı Yönetmeliği’nde değişiklik yapılmasına dair Yönetmelik” ile değiştirilmiştir.

3.6. Ulaştırma Bakanlığının 11.06.2009 tarihli ve 27255 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Taşıma Yönetmeliği

“Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, karayolu taşımacılık faaliyetlerini ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek; taşımacılık faaliyetlerinde düzeni ve güvenliği sağlamak; taşımacı, acente, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, terminal işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği ve benzeri taşımacılık faaliyetleri için mali yeterlilik, mesleki yeterlilik, mesleki saygınlık ilkelerine uygun olarak pazara giriş şartları ile bu faaliyetlerde bulunanların, gönderenlerin, yolcuların, çalışanların haklarını, sorumluluklarını,

yükümlülüklerini tespit etmek; taşımacılık faaliyetlerinde istihdam edilenler ile taşımacılık faaliyetlerinde yararlanan taşıt, araç, gereç, yapı, tesis ve benzerlerinin niteliklerini belirlemek; karayolu taşımalarının diğer taşıma sistemleriyle birlikte ve birbirlerini tamamlayıcı olarak hizmet vermesini, denetimini ve mevcut imkânların daha yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.”

“Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacı, acente, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, terminal işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği ve benzeri taşımacılık faaliyetlerini yapanlar ile taşıma işlerinde çalışanları, taşımacılık faaliyetlerinde yararlanan her türlü taşıt, araç, gereç, yapı, tesis ve benzerlerini kapsar.

(2) Servis taşımaları hakkındaki usul ve esaslar Bakanlıkça ayrıca düzenlenir.

(3) Aşağıdaki taşıtlarla yapılan taşımalar bu Yönetmeliğin kapsamı dışındadır.

a) Özel otomobillerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.

b) Lastik tekerlekli traktörlerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.

c) Üç tekerlekli taşıtlarla yapılan taşımalar.

ç) Resmi taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan ticari olmayan taşımalar.

d) Türk Silahlı Kuvvetlerine ait taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.

e) Gerçek kişiler adına hususi olarak kayıt ve tescil edilmiş kamyonet cinsi taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan ve hem taşımanın hem de taşınan eşyanın ticari olmadığı taşımalar.

(4) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümleri saklıdır.”

“Yapılması zorunlu sigortalar

MADDE 48 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki yolcu taşımalarında; Kanununun 18 inci maddesinde tanımlanan **Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ile Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırılması zorunlu olan sigortalardır.**”

3.7. Bakanlar Kurulunun 2004/6789 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararı

MADDE 1 - 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu hükümleri çerçevesinde yolcu taşımacılığı yapan taşımacılar, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımalarında

görevlendirecekleri sürücüler ile bunların yardımcıları ve taşıyacakları yolcular için "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası" yaptırmak zorundadır. Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası bulunmayan motorlu kara taşıtlarıyla yolcu taşımacılığı yapılamaz.

Denetimler sırasında, başlamış bulunan bir taşıma için karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yapılmadığının tespit edilmesi durumunda, denetim elemanlarınca, en yakın yerleşim noktasına kadar taşımanın devamına izin verilir. Bu yerleşim noktasında gerekli sigortanın yaptırılması halinde taşımaya devam edilir ve ayrıca ilgili makamlarca durum Ulaştırma Bakanlığına bildirilir.

***MADDE 2** - Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasında; yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımacılığının tarifi ve kapsamı, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşıma hatlarının belirlenmesi ve karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırma mecburiyeti ile ilgili muafiyet ve istisnalar Ulaştırma Bakanlığınca belirlenir.*

***MADDE 3** - Türkiye'de karayolu motorlu araçlar mali sorumluluk sigortası branşında ruhsatı olan bütün sigorta şirketleri, "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası" yapmakla yükümlüdür.*

***MADDE 4**-Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası tarife ve talimatlarına ilişkin esaslar Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından tespit edilir.*

***MADDE 5**- Otobüs zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasına ilişkin 25/10/1989 tarihli ve 89/14684 sayılı Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.*

3.8. Bakanlar Kurulunun 2009/15545 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararı

*"**MADDE 1** – 22/1/2004 tarihli ve 2004/6789 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararın 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Motorlu araç işletmek ve taşıma faaliyetinde bulunmak için ilgili mevzuatla zorunlu tutulan sigortaları bulunmayan motorlu kara taşıtlarıyla yolcu taşımacılığı yapılamaz. Herhangi bir nedenle sigorta sözleşmesinin feshedilmesi halinde sigortacı durumu, gerekçesi ile birlikte izin veya ruhsat veren kuruma ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca kurulan Sigorta Bilgi Merkezine bildirir. Motorlu araç işletmek ve taşıma

faaliyetinde bulunmak için ilgili mevzuatla zorunlu tutulan sigortaları yaptırmadığı veya yenilemediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilerin taşıma faaliyetleri geçerli sigorta teminatı alınana kadar durdurulur."

"MADDE 2 – Aynı Kararın 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

*"Madde 2 - Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasında; yurt içi ve uluslararası yolcu taşımacılığının tarifi ve kapsamı, yurt içi ve uluslararası yolcu taşıma hatları Ulaştırma Bakanlığınca, karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırma mecburiyeti ile ilgili muafiyet ve istisnalar Ulaştırma Bakanlığının görüşü ile **Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.**"*

3.9. Hazine Müsteşarlığının 2010/8 Sayılı Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti İle İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesi

"Bilindiği üzere, 22.01.2004 tarihli ve 2004/6789 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Hakkında Kararda 02.11.2009 tarihli ve 2009/15545 sayılı Kararname ile yapılan değişiklik 13.11.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Söz konusu kararın 1 inci maddesinin 1 inci fıkrası ile 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu hükümleri çerçevesinde yolcu taşımacılığı yapan taşımacılar, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımalarında görevlendirecekleri sürücüler ile bunların yardımcıları ve taşıyacakları yolcular için karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırmak zorunda tutulmuşlardır.

Yine aynı kararın 2’nci maddesi,

"Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasında; yurt içi ve uluslararası yolcu taşımacılığının tarifi ve kapsamı, yurt içi ve uluslararası yolcu taşıma hatları Ulaştırma Bakanlığınca, karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırma mecburiyeti ile ilgili muafiyet ve istisnalar Ulaştırma Bakanlığının görüşü ile Hazine Müsteşarlığınca belirlenir."

hükmünü amirdir.

Konuya ilişkin olarak Müsteşarlık Makamından istihsal olunan onay ile, 01.07.2010 tarihinden geçerli olmak üzere;

-Ticari amaçla yapılmayan taşımaların 4925 sayılı Kanununun 2’nci maddesinin 2’nci fıkrası ile kanun kapsamı dışında bırakılan taşımalar ile yine aynı kanunun 2’nci maddesinin 3’üncü fıkrasıyla düzenlenmesi ilgili mahalli idarelere bırakılan il sınırları

içerisindeki taşımalar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımaların karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamı dışında,

-Ulaştırma Bakanlığınca istihsal edilen Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde yolcu taşımaya yönelik olarak tanımlanan yetki belgelerinden ise otomobille yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilen A1, A2 yetki belgeleri ile otobüsle uluslararası ve yurtiçi yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilen B1, B2, D1 ve D2 yetki belgeleri kapsamındaki taşımaların (4925 sayılı Kanununun 2'nci maddesinin 2'nci ve 3 üncü fıkrasında düzenlenen taşımalar hariç) karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında

olduğu, sigorta teminatı için açıklanan kapsama dahil yetki belgesine tâbi bir taşımanın yeterli olduğu ancak taşımanın yetki belgesi olmadan yapılmasının teminatı ortadan kaldırmadığı kararlaştırılmıştır.”

4. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Komisyonumuz, Güvence Hesabı Kurumunun şehiriçi ve 100 km'ye kadar şehirlerarası zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında ödeme yapmadığı, yöneticilerinin keyfi davrandığı iddialarını içeren dilekçeleri konunun genellik arz etmesi ve kamu yararının varlığından hareketle, gündemine alarak esastan incelemeyi uygun görmüştür.

Dilekçeler üzerinde yapılan usulî incelemede gündeme alınan dilekçelerin, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 115 ilâ 120'nci maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüştür. Söz konusu dilekçeler öncelikle konunun esasına vakıf olabilmek amacıyla ilgili kurumlar olan Başbakanlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı'ndan sorulmuş olup gelen cevabi yazılara istinaden karara bağlanmıştır. 17/02/2012 tarihli ve 1352 numaralı Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı kararına İçtüzüğü'nün 116'ncı maddesi gereğince 15 gün içerisinde Gaziantep Milletvekili Mehmet SARI tarafından itiraz edilmiştir. İtiraz neticesinde konu Dilekçe Komisyonu Genel Kuruluna (DKGK) sevk edilmiş ve 03/05/2012 tarihli DKGK toplantısında Hazine Müsteşarlığı, Güvence Hesabı Kurumu ve dilekçe sahiplerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Söz konusu toplantıda yapılan görüşmeler neticesinde konunun bilirkişilerce incelenmesi ve akabinde gelecek cevaba göre konunun tekrar değerlendirileceği kararlaştırılmıştır.

Komisyonumuzca yapılan inceleme neticesinde adı geçen hesabın sadece zorunlu koltuk ferdi kaza sigortasında değil; sigortalının tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar, rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dâhilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar, zorunlu sigorta teminat limitleri ile sigorta poliçesinde belirtilen teminat arasındaki fark kadar ödenen bedensel tazminat tutarları, sigorta şirketinin malî bünye zaafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ortaya çıkan zararlar, çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde kişiye gelen bedensel zararlardan da sorumlu olduğu görülmüştür. Güvence Hesabı, kapsamında bulunan sigortaların tamamlayıcısı konumunda bulunmaktadır. Güvence Hesabı ancak başvuru üzerine harekete geçtiğinden ve vatandaşlar tarafından bilinirliği fazla olmadığından uygulamada mağdurlar ile kurum arasında avukatlar ve mesleği avukatlık olmayan birtakım aracılardan bulunduğu görülmüştür. Sigorta aracılık faaliyetleri ile ilgilenen diğer temsile yetkili şahısların Hazine Müsteşarlığınca düzenleme ve denetleme faaliyetlerine konu edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte Güvence hesabı yetkilileri tarafından Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında gerekli denetimleri yapmadığı iddia edilmiştir.

12.11.2012 tarihli ve 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun uygulanması ile birlikte birçok il sınırı ile büyükşehir belediyesi sınırları aynı olacaktır. Bu Kanunun uygulanmasıyla il içi uygulaması önemini kaybedecektir. Dolayısı ile yeni bir değerlendirme yapılması gerektiği düşünülmektedir.

5. 03/05/2012 TARİHLİ DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURULU TOPLANTISINA KATILAN TARAF BEYANLARI

5.1. Dilekçe Sahibi

Dilekçe Komisyonuna başvuruda bulunan Bekir KAYA tarafından;

Harran Üniversitesi Sürüş Meslek Yüksekokulu Bankacılık, Sigortacılık Programı Öğretim Görevlisi olarak çalıştığı, on dokuz senedir sigorta mevzuatına ilişkin çalışmalarda bulunduğu,

Güvence Hesabı Kurumunun 2007 yılında Kanunla kendisine verilen zorunlu sigortalarda garantörlük görevini sadece zorunlu trafik sigortasında yerine getirdiği, ancak

2008 yılı öncesinde kısa mesafeli taşımalarda zorunlu koltuk ferdi kaza sigortasına ilişkin birtakım ödemeler yaptığı, bu ödemeleri yapmadıkları durumlarda açılan davaların Güvence Hesabı aleyhine sonuçlandığı,

Güvence Hesabının 2010 yılında çıkardığı bir Genelgeyle “Bundan sonra koltuk ferdi kaza sigortası zorunlu değildir” gibi bir yaklaşım içine girdiği, bu durumun Karayolu Taşıma Kanununa aykırı olduğu, Genelgelerle, yönetmeliklerle Kanun kapsamının değiştirilemeyeceği, iki yıldır bu Genelgenin ortaya çıkardığı durumun düzeltilmesi için Hazine Müsteşarlığı ve Güvence Hesabı Kurumuna başvuruda buldukları ancak herhangi bir yanıt alamadıkları,

Güvence Hesabının Sayıştay denetimine tabi olması gerektiği
Belirtilmiştir.

5.2. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü Temsilcileri

Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürü Ahmet GENÇ ve Sigortacılık Daire Başkanı Gökhan KARASU tarafından;

Güvence Hesabının 1983 yılından beri değişik isimler altında görevlerini yerine getirdiği, ilk isminin Garanti Fonu olduğu, daha sonra ise Kurumun isminin Garanti Hesabı olarak değiştirildiği,

Kurumun önceleri sadece zorunlu trafik sigortasında sigortasız araçlarla ilgili olarak, sigortasız araçların üçüncü şahıslara bir zarar verdiği durumlarda üçüncü kişilerin bedenî zararlarını karşıladığı,

2007 yılında Kurumun adının Güvence Hesabı olarak değiştirildiği, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunuyla kapsamının genişletildiği, Kanun değişikliği ile birlikte zorunlu trafik sigortası, karayolu taşıma sigortası, zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası ve tehlikeli maddeler zorunlu sorumluluk sigortasının Kurumun sorumluluk alanına dahil edildiği,

Esas konunun otobüslerle ilgili olduğu, otobüslerde zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası ihdas edildiği 1989 yılından beri zorunlu koltuk ferdi kaza sigortasının şehirlerarası yolcu taşıyan otobüsler için geçerli olduğu, bunun nedeninin şehiriçi yolcu taşımalarında otobüs, dolmuş, servis, taksi gibi farklı taşımaların esaslarının belirlenmesindeki zorluk olduğu, dolayısıyla anılan sigorta türüyle ihdas edildiği 1989 yılından beri hep şehirlerarası yolcu taşımacılığının kastedildiği ve Ulaştırma Bakanlığının tanımına göre de 100 kilometreden daha kısa mesafedeki taşımaların da şehirlerarası yolcu taşımacılığına girmediği, dolayısıyla, Güvence Hesabının yaklaşımının da başından beri bu yönde olduğu, 100 kilometreden uzun mesafelerde taşımacılık yapan kişilerin yolcu koltuk sigortası yaptırması gerektiği, yolcu

hayatını kaybederse 150 bin TL ödeneceği, tedavi giderleri için de 150 bin TL'ye kadar ödeme yapılabileceği,

Tartışma konusunun, 100 kilometreden kısa mesafeli taşımalar, il içi taşımalar olduğu, 1989'dan beri uygulamanın Kurumları açısından aynı olduğu ancak mahkeme kararlarında tereddüt yaşandığı bunun üzerine 2010 yılında çıkartılan Genelge ile konunun açıklığa kavuşturulduğu, Genelgenin Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak çıkartıldığı, söz konusu kararın 2'nci maddesinde; "Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasında yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımacılığının tarifi ve kapsamı, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşıma hatları Ulaştırma Bakanlığınca, karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırma mecburiyetiyle ilgili muafiyet ve istisnalar Ulaştırma Bakanlığının görüşüyle Hazine Müsteşarlığınca belirlenir." hükmünün bulunduğu,

Güvence Hesabının kaynağının sigorta primleri üzerinden alınan kesintilerle oluştuğu, bu kapsamda vatandaştan %2, sigorta şirketinden %1 katkı alındığı,

Kurumun adı Garanti Fonu iken Hazine Müsteşarlığı bünyesinde olduğundan her türlü denetime tabi olduğu, sonrasında 1996 yılında Karayolu Trafik Kanununda yapılan bir değişiklik ile fonun Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği bünyesine verildiği ve dolayısıyla Sayıştay denetiminden çıktığı,

Fonun Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğine devredilmesindeki temel nedenin daha pratik ve hızlı çalışması olduğu, bu haliyle Hazine Murakıplarının denetimine tabi olduğu,

Hesapta şu anda 683 milyon TL bulunduğu, 2011 yılı içerisinde 40,3 milyon, toplamda 182,7 milyon TL ödeme yapıldığı

Belirtilmiştir.

5.3. Güvence Hesabı Kurumu Temsilcisi

Güvence Hesabı Müdürü ve Yönetim Komitesi Üyesi Abdülkadir KÜÇÜK tarafından; Trafik poliçesini Karayolu Trafik Kanununun 91'inci maddesi gereği her aracın yaptırmak zorunda olduğu ancak şu anda Türkiye'de %22 oranında sigortasızlığın mevcut olduğu ve Hesabın bu kesime hitap ettiği,

2007 yılında Hesabın görev alanına koltuk ve taşımacılık poliçelerinin ilave edildiği, konunun çok net olmadığı ancak Taşıma Kanununda taşıma sigortası için "Şehirlerarası ve uluslararası" ibarelerinin geçtiği, yani uzun mesafelerde yolculuk yapanların emniyeti için yapılan bir sigorta türü olduğu, risklerin fazlalığından ötürü bunlara bir de koltuk sigortasının yapılmasının zorunlu tutulduğu,

Koltuk sigortasının 100 km'nin üzerinde iller arası taşımalarda geçerli olduğu, ilçelerin kesinlikle hariç tutulduğu, örnek olarak; İstanbul'da zorunlu koltuk uygulamasının olmadığı çünkü İstanbul'da, tüm illerin belediye sınırlarıyla eşit olduğu, Ulaştırma Bakanlığının kendi genelgesinde dahi "Sınırları eşit olan illerde zorunlu koltuk yapılmaz." hükmünün bulunduğu,

Güvence Hesabının bu tür ödemeleri daha evvel birkaç kez yaptığı, ödemeler yapılırken Valiliklerden de görüş alındığı, bazı Valiliklerin olumsuz görüş verdiği, bunun üzerine olayın netleşmesi için yargıya başvurulduğu, yargının hesap aleyhine karar verdiği ancak Genelge öncesi iki tane de lehlerine karar verildiği, bu kararların henüz temyiz aşamasında olduğu, esasen mahkemelerin dahi konuyu henüz çözemediği, konunun netleşmesi amacıyla Hazine Müsteşarlığının 2010 yılında Genelge çıkardığı, Genelge üzerine mahkemelerin de net karar verebildiği,

2001 yılında Kuruma başvuru sayısı 238 iken 2010 yılında bu rakamın 22.077 olduğu, Güvence Hesabının tanıtımı için çaba sarf ettikleri

Belirtilmiştir.

6. DİLEKÇE KOMİSYONUNCA GÖREVLENDİRİLEN BİLİRKİŞİLERİN RAPORLARI VE KOMİSYONCA KONUYA İLİŞKİN YAPILAN DİĞER ÇALIŞMALAR

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 03/05/2012 tarihli toplantısında almış olduğu kararlar doğrultusunda Güvence Hesabı Kurumuna ilişkin şikayet ve iddiaları incelemek amacıyla mezkur konunun ayrıntılı biçimde tarafsız bilirkişilerce incelenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Komisyonumuzca yapılan inceleme neticesinde Komisyonumuzun konuya ilişkin çalışmalarına katkı sağlamak üzere sigortacılık alanında yetkin uzmanların çalışmalara dahil edilmesi için araştırma yapılmıştır. Bu çerçevede Prof. Dr. Tekin MEMİŞ ve Prof. Dr. Samim ÜNAN bilirkişi olarak görevlendirilmiştir. Bilirkişi görüşlerinin yanında TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri biriminden de görüş talep edilmiştir.

6.1. TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığının Görüşü

TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığı Güvence Hesabına ilişkin mevzuatı ve mahkeme kararlarını incelemiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır. Hukuk İşleri Başkanlığı tarafından;

1. İl sınırları içerisindeki taşımlar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımların 4925 sayılı Kanun kapsamında bulunduğunun kuşkusuz olduğu, ancak uygulamanın illerde Valiliklere, belediye sınırları içinde belediyelere bırakıldığı, bu konuda uygulamalar arasındaki çelişkilerin giderilmesi ve yeknesaklığın sağlanması amacıyla Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü tarafından yürürlüğe konulan ...08/2004 tarih ve 215 sayılı yönergenin uygulanmasının hassasiyetle takip edilmesi gerektiği,
2. Güvence Hesabı hakkındaki bilgi kirliliğinin giderilmesi için tanıtım ve bilgilendirme kampanyasının yapılabileceği,
3. 01/07/2010 tarihinde yürürlüğe giren 28/06/2010 tarihli ve 2010/8 sayılı “Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti ile İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelge” ile uygulamalara bir istikrar geldiği, yargı kararlarının da istikrar kazanması halinde Güvence Hesabı ile ilgili farklı yorumların ortadan kalkacağı,
Anılan nedenlerle, mevzuat değişikliğine gerek olmadığı, yerel mahkemelerin vereceği kararların Yargıtay tarafından incelenmesinin beklenmesi gerektiği
Belirtilmiştir.

6.2. Prof. Dr. Tekin MEMİŞ Tarafından Hazırlanan Rapor

Prof. Dr. Tekin MEMİŞ tarafından hazırlanan 02.07.2012 tarihli raporda;

Güvence Hesabının ödeme yapması için ilk şartın zorunlu sigortaların boşluklarının doldurulması olduğu,

Karayolları Trafik Kanununun (KTK) 108’inci maddesinde öngörülen Garanti Fonu ile Sigortacılık Kanununun (SK) Garanti Fonuna ilişkin ilgili hükmü kaldıran 14’üncü maddesinde öngörülen Güvence Hesabı karşılaştırıldığında, kanun koyucunun daha geniş bir korumayı amaçladığı, KTK.m.108’de sadece trafik mali sorumluluk sigortalarındaki boşlukların doldurulması amaçlanmış iken SK.m.14’de ise sadece sorumluluk sigortaları değil, Karayolları Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve Sigorta Murakabe Kanunundaki zorunlu sigortaların boşluklarının tamamlanması amaçlandığı,

Güvence Hesabının ödeme yapabilmesi için temel şart olarak zararın Karayolları Taşıma Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu ve Sigorta Murakabe Kanunundaki zorunlu sigortaların kapsamına girmesi ve sigortalının tespit edilememesi, sigorta şirketinin ruhsatının iptal edilmesi, işletenin sorumlu tutulamaması gibi alternatif şartların olması gerektiği,

Bakanlar Kurulunun Sigorta Murakabe Kanununun 29'uncu maddesine dayanarak 1989 yılında Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasını ihdas ettiği, bu sigorta ile uluslararası ve şehirlerarası yolcu taşıyan ve sigorta poliçesine kayıtlı olan otobüsün yolcuları, sürücüleri ve yardımcılarının, taşımacılık hizmetinin başlangıcından bitimine kadar mola ve duraklamalar dahil seyahat süresi içinde maruz kalacakları her türlü kazalara karşı teminat altına alındığı,

Bakanlar Kurulunca 22/01/2004 tarihinde yine Sigorta Murakabe Kanununun 29'uncu maddesine dayanılarak Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası ihdas edildiği, bu Karara göre 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu çerçevesinde yolcu taşıması yapan taşımacıların zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırmak zorunda oldukları, söz konusu taşımacıların ise 4925 sayılı Kanuna göre uluslararası ve şehirlerarası yolcu taşıması yapan taşımacılar oldukları,

Karayolları Taşıma Kanununun 2'nci maddesinde idareye (Valiliklere) bırakılan yetkiye göre il sınırları içindeki taşımalar ile 100 km'ye kadar şehirlerarası yolcu taşımalarında düzenleme yapma yetkisinin Valiliklere bırakıldığı, ancak Valiliklere bu çerçevede bırakılan yetkinin, sorumluluk düzenlemesine ilişkin bir yetki olmadığı, Karayolları Taşıma Kanununun 2'nci maddesinde bulunan *“İl sınırları içerisindeki taşımalar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımaların düzenlenmesi il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklere, belediye sınırları içerisindeki şehiriçi taşımalar belediyelere bu Kanuna göre düzenlenecek yönetmelik esasları dahilinde bırakılabilir”* ifadesi ile taşımadan kaynaklanan sorumluluk sınırlandırılmamakta düzenleme yetkisi ile sadece bu taşımanın nasıl yapılacağı ve esaslarının Valiliklere bırakılmakta olduğu,

Karayolları Taşıma Kanununun 17'nci maddesine göre taşımacıların sorumluluğunun net bir şekilde belirlendiği, buna göre şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacılarının; duraklamalar dahil olmak üzere yolcunun kalkış noktasından, varış noktasına kadar geçecek süre içinde meydana gelecek bir kaza nedeniyle yolcunun ölümü, yaralanması ya da eşyasının zarara uğramasından dolayı sorumlu olduğu, bu sorumluluğun idarenin alacağı bir kararla kaldırılamayacağı,

Karayolları Taşıma Kanununun 3'üncü maddesinin ise şehirlerarası taşımayı tanımladığı, buna göre şehirlerarası taşımanın *“Herhangi bir ilin herhangi bir noktasından veya yerleşim biriminden başlayıp diğer bir ilin herhangi bir noktasında veya yerleşim biriminde biten taşımaları”* ifade ettiği, dolayısıyla şehirlerarası taşımalarda idarenin tasarrufu ile sorumluluğun kısıtlanamayacağı, Kanunun 18'inci maddesine göre de sorumluluk

sigortasının isteğe bağı hale de getirilemeyeceği, idareye verilen yetkinin bu noktada yanlış değerlendirilmekte ve takdir edilmekte olduğu,

Sigorta Murakabe Kanununun 29'uncu maddesine dayanılarak Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası konusunda da yine sigorta zorunluluğunun kaldırılmasına ilişkin bir yetkinin idareye verilmediği, şehirlerarası bir taşıma varsa bu halde her halükarda Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırılması gerektiği, idarenin bu konuda bir tasarruf hakkı olamayacağı,

Hazine Müsteşarlığının 28/06/2010 tarihli Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti İle ilgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesinin de (2010/8) tamamen konuyu hukuka aykırı bir şekilde değerlendirdiği, Genelgede Bakanlar Kurulu Kararına atıf yapıldığı, ancak gerek Bakanlar Kurulu kararı gerekse bu karara istinaden çıkarılan tarihli Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan kararın aynı hatayı tekrarladığı,

Şehirlerarası taşımaların tamamının, 100 km'nin üzerinde ya da altında olmasına bakılmaksızın, Karayolları Taşıma Kanununa göre zorunlu sigorta kapsamında olduğu, bu çerçevede Güvence Hesabının Karayolları Taşıma Yönetmeliği ve Valilik uygulamalarını dayanak göstererek ödemeleri red kararının hukuka aykırılık teşkil ettiği,

Zorunlu sigortalar bakımından yetki belgesinin bir öneminin bulunmadığı,

Şehir içi taşımalarda Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırılmasının Kanunca öngörülmediği bu nedenle Güvence Hesabının da bu nedenle ödeme yapmakla yükümlü olmadığı, ancak yolcu taşımaya ilişkin şehirlerarası ve şehir içi ayrımının bir anlamının olmadığı, korunan değerlerin aynı olduğu ve bu konuda TBMM'ye kanun koyucu olarak bir görev düştüğü

Belirtilmiştir.

6.3. Prof. Dr. Samim ÜNAN Tarafından Hazırlanan Rapor

Prof. Dr. Samim ÜNAN tarafından hazırlanan 15.06.2012 tarihli raporda;

Zorunlu bir sigortadan bahsedebilmek için bir kanun hükmü ya da bir Bakanlar Kurulu kararı olması gerektiği,

Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası olarak bilinen sigortanın 22/01/2004 tarih ve 2004/6789 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla öngörüldüğü, 4925 sayılı 10/07/2003 tarihli Karayolu Taşıma Kanununun sadece zorunlu sorumluluk sigortasına yer verdiği, zorunlu koltuk sigortasını şart koşmadığı,

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde de (R.G. 11 Haziran 2009/27255) 48'inci maddede *“Bu yönetmelik kapsamındaki yolcu taşımalarında; Kanununun 18inci maddesinde tanımlanan Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorunluluk Sigortası ile Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırılması zorunlu olan sigortalardır.”* hükmünün olduğu,

Yönetmeliğin hem sigortacıyı hem de sigorta yaptıracakları kapsayan bir sigorta zorunluluğu getiremeyeceği, Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde yer alan hükmün taşımacı ve sigortacı bakımından herhangi bir bağlayıcılığa sahip olmadığı, açık bir yasa hükmünün yokluğunda esas olanın sadece Bakanlar Kurulu kararı olacağı,

Bakanlar Kurulunun 2004 yılında karara bağladığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasına ilişkin Kararın 2'nci maddesi 2009 yılında değişikliğe uğrayarak *“Karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası uygulamasında; yurt içi ve uluslararası yolcu taşımacılığının tarifi ve kapsamı, yurt içi ve uluslararası yolcu taşıma hatları Ulaştırma Bakanlığınca, karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası yaptırma mecburiyeti ile ilgili muafiyet ve istisnalar Ulaştırma Bakanlığının görüşü ile Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.”* hükmüne amir olduğu,

Anılan hüküm uyarınca Hazine Müsteşarlığının 2010/8 sayılı Genelgeyi yayımladığı, ancak Bakanlar Kurulunun Hazine Müsteşarlığına yetki devrinin hukuken geçerli olamayacağı,

Hazine Müsteşarlığına verilen yetki devrinin geçerli sayılması halinde ise Hazine Müsteşarlığına hukuka aykırı herhangi bir davranış izafe etmenin mümkün olmadığı, Müsteşarlığın sadece Bakanlar Kurulu kararının kendisine verdiği yetki çerçevesinde görevini yaptığı, mevcut olan bir yasal sigorta zorunluluğunu ortadan kaldırmayıp, sadece bazı taşımaların sigorta zorunluluğuna dahil olmaması yönünde takdir kullandığı,

Güvence Hesabı tarafından mahkeme kararı olmaksızın ödeme yapılmamasının makul görülmesi gerektiği çünkü usulünce ihdas edilmemiş bir sigorta zorunluluğu olduğu,

Ülkemizde il sınırları içindeki taşımalar ve 100 km'ye kadar olan şehirlerarası taşımalar için uygulamada büyük çoğunlukla zorunlu koltuk sigortası yapılmadığı için Güvence Hesabına devredilen prim de olmadığı dolayısıyla ödeme yapmamayı uygun bulmakta tutarlı bir davranış sergilendiği

Belirtilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Güvence Hesabı Kurumunun şehir içi ve 100 km'ye kadar olan şehirlerarası mesafelerde zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası kapsamında ödeme yapmadığı, yöneticilerinin keyfi davrandığı, Hesabın bağımsız denetim organlarınca yeterince denetlenmediği, Hazine Müsteşarlığının 2010/8 sayılı "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti ile İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesi"nin kanuna aykırı olduğu iddialarını içeren dilekçelere ilişkin yukarıda yapılan tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

Hazine Müsteşarlığından;

2010/8 sayılı "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Yaptırma Mecburiyeti ile İlgili Muafiyet ve İstisnalara İlişkin Genelgesi"nin yeniden değerlendirilmesinin,

Şehir içi veya şehirlerarası ayrımı olmaksızın 100 km'nin üzerindeki mesafeli taşımaların tamamının Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası kapsamına dahil edilmesinin istenmesine,

İçişleri Bakanlığından;

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının sorumluluk alanlarında gerçekleşen ölümlü veya yaralanmalı kazaların gecikmeksizin 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 31/B maddesinde düzenlenen Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi ile paylaşılarak Güvence Hesabının da haberdar edilmesinin,

Zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası ve trafik sigortası denetimlerin artırılmasının, iller arasındaki uygulama farklılıklarını önleme ve birliktelik sağlanmasına ilişkin idari düzenleyici bir işlem yapılmasının istenmesine,

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığından;

İlgili birimlerince, ruhsat verilmesinde, ruhsatların yenilenmesinde ve faaliyetin icrasında zorunlu koltuk ferdi kaza sigortasının yapılıp yapılmadığı konusunda gerekli denetimleri yapılmasının istenmesine,

Güvence Hesabı Kurumundan;

Aşağıda yer alan zorunlu sigorta türleri kapsamında olup bedeni zarar görmüş ve tazminat alamamış kişilere ödeme yapılabilmesi için hesabın tanıtımının artırılmasının, kamu spotları ile halkı bilinçlendirme çalışmalarının yapılmasının,

1. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası)

2. Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası
3. Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası
4. Tüpgaz Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
5. Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
6. Yeşil Kart Sigortası Ödemeleri

İçişleri Bakanlığı veya farklı kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda Güvence Hesabı kapsamına girmesi muhtemel şahıslar veya mirasçılarına yasal hak ve yükümlülüklerinin bildirilmesinin istenmesine

3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğüne ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

KARAR

Karar No: 14

04/07/2013

Güvence Hesabı Kurumunca Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Kapsamında Gerekli Ödemelerin Yapılmadığı ve Hesabın Kamu Tarafından Yeterince Denetlenmediği İddialarını İçeren Dilekçelere İlişkin Karar.

 Mehmet DANIŞ Çanakkale Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanı	 Halil ÜRÜN Afyonkarahisar Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanvekili	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Ali AYDINLIOĞLU Balıkesir Milletvekili Dilekçe Komisyonu Sözcüsü
 İsmail AYDIN Bursa Milletvekili Dilekçe Komisyonu Katip Üyesi	 Gürsoy EROL İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Enver YILMAZ İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
<i>Toplantıya Katılmadı</i> Sevde Bayazıt KAÇAR Kahramanmaraş Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Zelkif KAZDAL Ankara Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Kemal EKİNCİ Bursa Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
 Hasan AKGÖL Hatay Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Erdal AKSÜNGER İzmir Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Muharrem VARLI Adana Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Nursel AYDOĞAN Diyarbakır Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	